

N:o 4.

Ank. till Riksd. Kansli den 13 April 1869, kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt förslag om ändring i lagen för Rikets Ständers Bank af den 1 Mars 1830.

I sammanhang med förslag om antagande af guld såsom grund för landets myntsystem, och då det vore sannolikt att Riksbanken framdeles jemväl komme att utgifva banksedlar, lydande å guldmynt, har Herr *A. O. Wallenberg* i motion N:o 32, Första Kammaren, föreslagit en ändring i §§ 1 och 2 af lagen för Rikets Ständers Bank af den 1 Mars 1830, åsyftande att undanrödja det hinder, som denna lag, enligt dess nuvarande lydelse, kunde anses uppställa mot utgifvandet af dylika sedlar; hvarjemte framstälts förslag, att i lagen måtte antagas en bestämmelse derom, att Riksbanken ej må få använda skiljemynt till infriande af sina banksedlar i vidsträcktare mån, än som är tillåtet vid liqvider man och man emellan.

Enligt nuvarande lydelse af § 1 i lagen för Rikets Ständers Bank, är stadgadt, att Riksbankens sedlar skola inlösas *med silfvermynt*, och § 2 innehåller hänvisning till lagen angående myntbestämningen, hvilken likaledes bestämmer silfret såsom den metall, på hvilken banksedlarne skola hvila.

Vid tiden för dessa lagars stiftande var någon fråga icke å bane att grunda landets myntsystem på guld, och det var vid sådant förhållande naturligt att lagen i detta afseende erhöi den lydelse, som nu är omförmäld; men enär från förenämnda lagbestämmelser och hvad 72 § Regeringsformen likaledes innehåller derom, att Bankens sedlar skola med silfver inlösas, kunde hemtas anledning antaga, att Banken för närvarande icke eger utställa sedlar på guldmynt, torde en förändring af förstberörda stadgande vara nödig, i syftning att undanrödja all betänklighet i detta afseende.

Det förslag, motionären framställt till lydelse för ifrågavarande stadgande, nemligen: »Sveriges Riksbank är skyldig att vid anfordran med Svenskt mynt infria sina banksedlar enligt deras lydelse», borde visserligen vara tillfyllestgörande och kunna anses omfatta sedlar, utgifna såväl på guld, som på silfver; men till förrekommande af hvarje misstag om rätta meningen, har Utskottet, som gillar syftningen af förslaget, af nämnda anledning åt detsamma gifvit ett förtydligande tillägg, enligt hvad här nedan anföres.

Hvad angår den af motionären föreslagna bestämmelsen att skiljemynt ej må af Riksbanken användas till sedlarnes inlösen i vidsträcktare mån, än som är tillåtet vid liqvider man och man emellan, så möter häremot den invändning, att icke något slag af det nuvarande Svenska silfvermyntet är skiljemynt i detta ords inskränkta betydelse, enligt hvilken skiljemynt egentligen endast är sådant, som har ett genom lag påbudet större prägelvärde, än som motsvaras af dess innehåll i metall. Allt Svenskt silfvermynt, utmyntadt enligt nu gällande myntordning, är nemligen af en och samma halt och af en vig, proportionerlig till prägelvärdet, och det är endast i afseende på det för de smärre mynten medgifna större remedium i vig, som dessa kunna vara sämre än de större mynten.

Enligt det förslag motionären afgifvit om antagande af ett nytt myntsystem, grundadt på guld, skulle de silfvermynt, hvilka efter detta system komme att präglas, blifva allenast skiljemynt, och tillika är en bestämmelse i nämnda förslag införd om att allt silfvermynt å nuvarande valörer under en fjerdedels riksdaler specie skulle förklaras från och med år 1870 vara allenast skiljemynt, hvadan den nu ifrågasatta föreskriften i § 1 af lagen för Rikets Ständers Bank derom, att skiljemynt ej finge användas till inlösen af Bankens sedlar i vidsträcktare mån, än som är tillåtet vid liqvider man och man emellan, efter antagandet af nyss omförmälda bestämmelser, finge en bestämd tillämpning, för hvilken deremot nu den nödiga förutsättningen saknas.

Vid sådant förhållande finner Utskottet sist omförmälda del af förslaget icke för närvarande böra godkännas; men då den lydelse för §§ 1 och 2 i förevarande lag, motionären föreslagit, i öfrigt och med det förtydligande tillägg, som Utskottet redan antydt, är fullt tillfyllestgörande, vare sig det nuvarande myntsystemet bibehålles eller ett nytt införes; så finner Utskottet sig böra, med förordande deraf,

föreslå följande lydelse för §§ 1 och 2 i lagen för Rikets Ständers Bank af den 1 Mars 1830, nemligen:

§ 1.

Riksbanken vare skyldig att, när så påfordras, inlösa sina banksedlar med Svenskt mynt i guld eller silfver, enligt deras lydelse.

§ 2.

Vägrar Banken, under hvad sken det vara må, att sin banksedel vid uppvisandet inlösa med Svenskt mynt, enligt banksedelns lydelse, må den, som banksedeln innehafver, derom göra skriftlig anmälan hos Kongl. Maj:ts och Rikets Svea Hofrätt, hvilken, efter att deröfver hafva hört Bankofullmäktige, eger att med frågan, enligt lag och författningar, förfara. Finnes då att banksedelns vägrade inlösen härrört af Bankens oförmåga att genast uppfylla sina förbindelser, göre Hofrätten underdånig anmälan derom hos Kongl. Maj:t. På Kongl. Maj:t ankomme att pröfva, hvilka utvägar, i öfverensstämmelse med grundlagarne, lämpligast må vidtagas, för att upprätthålla allmänna förtroendet och återställa Banken i det skick i § stadgar.

Stockholm den 13 April 1869.

Eric Sparre.

Reservationer:

af Herr Grefve *J. O. Mörner*: »Uti ett annat Betänkande har, i fråga om antagande af ett nytt myntsystem, Utskottet hemställt, det Riksdagen behagade besluta att till Kongl. Maj:t ingå med underdånig skrifvelse derom, att Kongl. Maj:t måtte tackas taga nämnda angelägenhet i öfvervägande och sedan till Riksdagen låta inlemna de förslag, hvartill anledning kunde finnas. I fall nu Kongl. Maj:t anser den nyssomförmälda ändringen af vexelsystem böra ega rum, så kommer ofelbart, i sammanhang med öfriga stadganden, en ändring af Banklagen den 1 Mars 1830 att föreslås i enahanda syfte Utskottet det nu gjort; men att emellertid nu på förhand göra partiela ändringar synas mig hvarken ändamålsenligt eller erforderligt, och får jag således reservera mig emot Utskottets nu fattade beslut».

af Herr *Mannerskantz*: Jag anser i § i lagen för Riksbanken icke kunna få ändras, som Utskottet föreslagit, förr än 72 § Regeringsformen först undergått

förändring, eller i tydlig civil lag blifvit med full klarhet och noggrannhet stadgadt, huru vid liqvider med Riksbankens å olika myntslag lydande sedlar bör tillgå.

N:o 5.

Ank. till Riksd. Kansli den 13 April 1869, kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om ändring i lagstiftningen rörande enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar.

Uti en inom Första Kammaren väckt motion, N:o 7, har Herr *Th. Wikander* erinrat att, enligt 26 § i Kongl. Kungörelsen den 20 Maj 1864, angående enskilda sedelutgifvande banker, dessa äro berättigade att utgifva banksedlar till ett belopp, som motsvarar:

a) grundfondshypoteken; b) behållningen i rikets mynt och Riksbankens sedlar; c) guld och silfver; d) depositioner i Riksbanken, och e) de för kassakreditiv lemnade säkerhetshandlingar, som äro med grundfondshypotek jemförliga, i den mån kreditiven äro begagnade, dock högst till hälften af grundfonden; samt fästat uppmärksamheten derpå, hurusom i följd häraf en sedelutgifvande bank skulle kunna hafva sedlar utelöpande på grund af de under Litt. a och e anförda säkerheter, utan att ega någon sådan säkerhet, som Litt. b, c och d omförmåla, eller med andra ord, utan att innehafva någon så beskaffad kassa, hvarmed sedlarne skola inlösas; och har motionären med afseende härpå framställt förslag om ett tillägg i ofvanberörda 26 § af följande innehåll:

»Förhållandet emellan utelöpande banksedlar och de under Litt. b, c och d upptagna, för deras gäldande vid anfordran disponibla, tillgångar, får dock icke vara större än som 3 till 1. Skulle detta procentförhållande öfverskridas och icke inom 8 dagar derefter vara återställt, är banken förfallen till böter, som utgå med 5 procent af hela det sedelbelopp, hvilket vid anståndstidens tilländagående finnes